

ДО ПИТАННЯ ПРО МОНОПОЛІЮ НА УЯВЛЕННЯ ПРО СВІТ

Базарова В. І.

Національний фармацевтичний університет, Харків

Стик віків, тисячоліть та їхні кінець та початок, маючи особливу властивість пробуджувати думку та збуджувати уяву, наполегливо запрошують нас прийняти часовий вимір нашого існування в усій його амплітуді. У зв'язку з цим виникає потреба в роздумах про культурну спадщину, проблему її передачі в часі з покоління в покоління, а також про цінність ностальгії, гідне та поважне ставлення до багатства, яке подароване нам минулим. У цьому сенсі завжди є підстави певним чином наполягати на трансцендентності витворів, доцільності націй та усе ж таки – при всіх очевидних її перевагах – обережному ставленні до техніки, майбутнього та міражам приведення до спільного знаменника культур світового співтовариства.

Залишаючись вірними спадщині, засуджуючи «невдячність» нашого часу щодо минулого, чи не йдемо ми на повідку в ностальгії, яка може завадити нам дивитися уперед? Але ж мова не йде про ностальгію в чистому вигляді, хоча, як ми вважаємо, у ностальгії має бути та є своє місце. Дивовижно інше: не виправдано ненависне ставлення до самого предмета розмови. Бо ностальгія як почуття містить у собі дещо людське та людяне. Ностальгія закликає нас до дрібниць, бо останні нагадують нам про ті моменти, які більше ніколи не повернуться. Хоча б тому, що час безповоротний, уже тому минуле саме по собі є об'єктом ностальгії. У ностальгії є право на існування, не можна жити тільки в очікуванні кращого майбутнього. Техніцизм, що нас оточує, прагне запевнити в тому, що ностальгія не має користі. Однак вона неминуче є частиною людського буття.

У чому ж радикальна різниця між письмовою/книжною культурою та новими технологіями (інформаційно-комунікативні засоби)? Мова не йде про те, щоб надавати анафемі нові технології або зводити в культ письмо. Тим не менш, незважаючи на зміни, котрі витають у повітрі, книга потребує захисту. На всі лади підноситься інтерактивність, котра панує в Інтернеті. Але в інтерактивності немає ніякої потреби, щоб думати, коли ми читаємо якого-небудь автора. Наразі інтерактивність дорівнюється до комунікації/спілкування. І саме цю інтерактивність відкидає книга. Коли ми читаємо книгу, немає ніякої інтерактивності, незвичайна розмова з ким-небудь, з тим, хто в якомусь сенсі з вами не говорить, хто подарував найкраще, що у нього є, і так продовжує жити у своїх працях.

Текст, який ми читаємо в книзі, має певну впорядкованість та силу, що впливає з цього. Можна розірвати сторінки, але не можна маніпулювати текстом, оскільки дозволяє робити мультимедійна система. Книга має певну вагу, певну несамостійність/неавтономність, їй властивий якоюсь мірою священний характер нерухомості, щось, що відрізняється здатністю утверджуватися. Книзі не властиві піддатливість та інтерактивність. Інтерактивність не є вся комунікація/спілкування, тут немає знака рівності. А якби інтерактивність раптом стала б тотожною комунікації/спілкуванню, то останнє (спілкування) відбувалося б тільки між живими істотами, що нагадувало б варварство.

Мобільний зв'язок та Інтернет нам надають величезну послугу, дозволяють нам бути більш результативними, але ніщо не замінить тишу роздумів наодинці з самим собою. Якщо розглядати автономність як основну цінність у загальноєвропейській свідомості, то як можна бути автономним, якщо інтерактивність як стан набуває перманентного характеру? Можна вміти чудово взаємодіяти та при цьому ніяк не володіти свободою думок.

У системі освіти сильна тенденція до того, щоб зробити менш значущим місце викладача на користь комп'ютера. Безумовно, комп'ютер – чудова підмога і в галузі педагогічної діяльності. Головна перевага комп'ютерів, з

точки зору багатьох, у тому, що вони є педагогічним інструментом інтерактивного характеру. А насправді мова йде про принципи: про те, щоб замінити вертикальність горизонтальністю. Існує певна вертикальність (ієрархія) у стосунках між викладачем та учнем, яку сучасне почуття демократії не терпить. Уважається, що все, що належить до горизонтального плану, краще за те, що знаходиться у вертикальному. У цьому підході важко не побачити певну абсурдність, бо вертикальність необхідна школі, їй потрібна трансцендентність. Трансцендентність захоплення, щодо витворів минулого, до спадщини. Це також трансцендентність, а саме: дисиметрія будь-яких педагогічних стосунків між тим, хто знає, і тим, хто не знає. Уважається, що зараз усі відбувається через діяльність учня. Так ось, вивчення мови є жертвою цього культу загальної інтерактивності. Дітям хочуть надати слово раніше, аніж дати їм мову. Як вивчають мову? Слухаючи та читаючи, а не говорячи, як стверджується. Але чомусь усе, що стосується рецепції (чутливості), виганяється. А це найглибша омана.

Розвиток рецептивності стосовно світу та його багатства у широкому розумінні цього поняття – прерогатива та іманентний обов'язок педагога, який самою природою свого положення, її «приписом» завжди був центром, а якщо не є зараз таким, то повинен буде повернутися на найвищий щабель педагогічного п'єдесталу, щоб утримати та забезпечити у школі трансцендентність. Криза культури трапляється там, де миттєвий підхід у теперішньому з його вольною та невольною зверхністю до культурного багажу минулого, не озираючись, направлений до майбутнього, що нагадує у такому випадку чек без покриття.

ПРОБЛЕМАТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВА ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ